

**Розповіді очевидців, записані
Л. Ф. Михальченком в с. Новоселиці**

Нагорняк Марія Гаврилівна: «Мої мати і брат Семен Гаврилович Барвіцький вже померли з голоду. В кеглянку зашили вузлик з зерном (кеглянка – затичка розміром в м'яч, пошита з ганчір'я, щоб затикати отвір у печі, яким виходить дим; щоб потім не виходило тепло). Активістка Є. Барвіцька здогадалася, що зерно зашите в кеглянці, і забрала його до зернини».

Барвіцький Кость Трохимович: «У мене померла з голоду сестра Ониська. Мати зашила вузлик з квасолею в подушку. Знайшли, витрусили пір'я на хату, вузлика з квасолею забрали».

Маташ Ольга: «Михальченко Я. В. закопав зерно в хаті біля порога, замастив рудою глиною. Хто зайде в хату, той стоїть на порозі на закопаному зерні. Знайшов зерно вчитель Уманський Семен Назарович. Яків загинув в тюрмі, сім'я вимерла з голоду. Зерно ховали в дуплах дерев, в похованнях на кладовищі, в колодязях, в лежанках, коминах, навіть мишачих норах. Людей зазивали в сільраду і там мучили, аби призналися, де схований хліб; закладали пальці в двері, ламали кістки. Голішевського Гната і Сіренка Лукаша повели до ополонки взимку, опустили під лід, ставили на коліна, стромляли в рот дуло нагана. Навіть після цього чоловіки не призналися, де схований хліб, бо його в них не було».

Речмидин Г. Ф.: «У Голішевського Т. П. вже вмерла на той час з голоду дитина, а ще один хлопчик був пухлий від голоду. У всіх, хто проходив мимо, він кволим голосом просив хліба. І проходити з куском хліба за пазухою було нестерпно; хліб неначе обпікав мені тіло, неначе я перед ним була чимось винна.... Одного дня я йшла з роботи, відломила краєць хліба і дала хлопчикові. Він з байдужими очима зразу почав його їсти, і я перший раз з легким серцем пішла додому. На другий день хлопчика на звичному місці чомусь не було, потім стало відомо, що він вночі помер».

Бойко Марія Григорівна, 1901 р.н.: «Бойка Оверка невістка Оляна (дівооче прізвище Клименко, по вуличному Білецька) залишилася вдома з двома дочками. Всі троє працювали в радгоспі. Доведені до відчаю мати з дочкою Галею взялися зарізати меншу дочку Марію.

Марію ще й тепер пам'ятають селяни. Свідком цієї трагедії була сусідка (жили в одній хаті, яка була поділена навпіл). Було багато крику. Марія просилась: "Я буду ходити по селах і проситиму хліба, й вам приноситиму". Мати ніби й покинула цю справу. Та старша сестра Галя загнула матюка і зробила свою справу. Сусідка, боячись, що можуть зарізати її, заявила в сільську раду. Голову з заплетеною косою вийняли з лежанки. Останки закопали на кладовищі. Матір з дочкою забрали, і доля їх невідома».

Діти-сироти с. Новоселиці 1932–1933 років

(Розповідь Л. Ф. Михальченка)

Однією з жахливих сторінок Голодомору 1932–1933 рр. була проблема дітей-безпризорників. Скільки їх, дітей-сиріт 1933 року? За кожним іменем – життя, сповнене трагізму, який важко осмислити і усвідомити. Доля багатьох з них відома, але є і такі, від кого залишилось тільки ім'я. Дітей, батьки яких померли від голоду в селі Новоселиця і були членами колгоспу, звозили до однієї з хат (вул. Шимитівка, де було організовано інтернат, в селі казали «патернат»). Їх кількість вказати не можна – одні помирали, інших привозили. Там, де сьогодні стоїть пам'ятник загиблим воїнам, варили їжу і відром носили в інтернат. Коли в інтернаті їх назбиралося більше трьох десятків, довелося розділити їх на дві групи, одну з яких поселили в хаті «Куцого»–Герасима Барвіцького. Другий дитбудинок організували в Андріївського Антона.

Список дітей-сиріт з дитбудинку с. Новоселиці 1933 року

Рік народження – +/- 1 рік

1. Барвіцький Петро Кирилович,
1924 р.н.	8. Дмитренко Олекса Іванович,
1925 р.н.
2. Барвіцький Григор Кирилович,
1927 р.н.	9. Маташ Настя Андріївна
3. Барвіцький Юрій Андрійович,
1921 р.н.	10. Маташ Ганна Петрівна, 1919 р.н.
4. Барвіцька Ганна Кирилівна,
1922 р.н.	11. Маташ Петро Петрович
5. Вдов Варка Андріївна, 1922 р.н.	12. Михальченко Неіна Федорівна,
1927 р.н.
6. Гребената Ганна Артемівна, 1923–
1924 р.н.	13. Михальченко Василь Федорович,
1929 р.н.
7. Глушаниця Ніна Петрівна (Пентю-
шина)	14. Маташ Петро Андрійович,
1918 р.н.
	15. Маташ Галина Василівна, 1928 р.н.
	16. Наумень Настя

17. Притуляк Марія Юхимівна, 1924 р.н.
18. Речмидин Микола Родіонович, 1923 р.н.
19. Речмидин Марія Родіонівна (Токарєва) 1918–1919 р.н.
20. Риндич Варка Андріївна, 1921 р.н.
21. Риндич Микола Андрійович
22. Риндич Євгенія Тодорівна
23. Сидорчук Настя Ничипорівна, 1922 р.н.
24. Сторожук (Барвіцька) Оксана Андріївна, 1917–1918 р.н.
25. Сливка Степан Петрович, 1925 р.н.
26. Сіренко Василь Дем'янович, 1922 р.н.
27. Сіренко Оксана Дем'янівна, 1919 р.н.
28. Шабатин Люба, 1924 р.н.
29. Янковський Іван Іванович, 1921 р.н.
30. Янкова (Чуб) Ганна Іванівна, 1925 р.н.

Свідчення очевидців

*Маташ Тетяна Петрівна,
1915 р.н. Уродженка села Новоселиця.*

Була сім'я в нас. Батько, мати та п'ятеро дітей. Матір вигнали з села за те, що не заплатила 40 рублів податку. Пішла вона на Дніпро колоди тягати, на кусок хліба заробляти. Брати Микола і Ваня померли з голоду. Я доїла корови в радгоспі, то зосталась жива, кожен день з-під корови нап'юсь молока. Зі мною корови доїла дівчина Ганя. Вона пішла на вихідні додому, і мати з меншою дочкою зарубали її та з'їли.

Свідчення записала директор Будинку культури села Новоселиця А. А. Куриляка 10.09.2007 року.

*Маташ Надія Іванівна,
1925 р.н. Уродженка села Новоселиця.*

Сім'я наша жила на полі в маленькій хатинці. В нас була корова, завдяки якій вижили. Навкруг всі сусіди повмирали від голоду. Мати в мене була дуже добра, вона носила молоко в село. Зайшла в одну хату і злякалася. На неї дивилися такими голодними очима: чи вийде звідти живою? Пам'ятаю, як мертвих збирали і відвозили на кладовище. Бувало, що забирали навіть ще живих.

*Свідчення записала спеціаліст Новоселицької сільської ради Т.
С. Глушаниця.*